

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Alkoholijuomien vähittäismyynti

Ohje 21/2018

Sisällys

Johdanto	3
Alkoholijuomien vähittäismyynti	3
Ostoikäraja.....	4
Päihtynyt asiakas	5
Alkoholijuomien välittäminen	6
Vähittäismyyntiaika	7
Alkoholijuomien nauttiminen vähittäismyyntipaikassa	8
Verkkokauppa, alkoholijuomien toimittaminen tilaajalle ja itsepalvelukassat	8
Myyntipaikan henkilökunta	8
Alkoholijuomien hankkiminen	9
Alkoholijuomien sijoittaminen	9
Alkoholijuomien hinnoittelu.....	10
Alkoholijuomien mainonta ja muu myynninedistäminen	10
Alkoholivalmisteet.....	12
Omavalvonta	13
Viranomaisvalvonta	14
Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan hakeminen	14
Elintarvikemyymälän vähittäismyyntiluvan edellytykset	16
Hakemusten käsittelyajat ja -maksut	17
Muutoksista ilmoittaminen.....	18
Toiminnan lopettaminen.....	18

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Johdanto

Tämä ohje käsittelee alkoholijuomien myyntiä vähittäiskaupassa.

Valviralle kuuluu alkoholilain mukaan keskusvirastona aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto-, tilasto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mainonnan ja myynninedistämisen valvonta koko maassa sekä aluksilla, joilla on Suomen kansalaisuus.

Ohjeen tarkoitus on parantaa alkoholilain yleisten tavoitteiden toteutumista. Ohje on tarkoitettu apuvälineeksi alkoholijuomien vähittäismyyntiä harjoittaville yrittäjille ja alan työntekijöille.

Ohjeessa on huomioitu toteutettu alkoholilain kokonaisuudistus ja se on laadittu yhteistyössä aluehallintovirastojen ja Päivittäistavarakauppa ry:n kanssa.

Ohjetta on päivitetty valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön asetusten sisällöllä ja käytännön kokemusten tuomilla täsmennyksillä. Suurimmat muutokset koskevat alkoholijuomien vähittäismyynnin omavalvontaa sekä alkoholivalmisteiden vähittäismyyntiä.

Ohje korvaa Valviran ohjeen 5/2018 Alkoholijuomien vähittäismyynti 17.5.2018 lukien.

Lisää alkoholijuomien vähittäismyyntiin liittyvää tietoa ja ohjeistusta on Valviran ja aluehallintovirastojen verkkosivuilla osoitteissa www.valvira.fi ja www.avi.fi.

Alkoholijuomien vähittäismyynti

Vähittäismyynnissä alkoholijuomia saa myydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa astioissa kuten pulloissa tai tölkeissä luovuttamalla niitä asiakkaille hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa

Alkolla on yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä Suomessa. Poikkeuksina tästä alkoholijuomien vähittäismyyntiin voidaan eräissä tapauksissa myöntää lupa ja enintään 2,8 % alkoholia sisältäviä juomia voidaan myydä vapaasti.

Luvan alkoholijuomien vähittäismyyntiin myöntää liikkeen sijaintipaikan aluehallintovirasto. Elintarvikeliikkeeseen, Alkon myymälään tai anniskelutai valmistuspaikan yhteyteen myönnetty lupa oikeuttaa myymään alkoholijuomia, jotka sisältävät enintään 5,5 % alkoholia. Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää myös tilaviinin (enintään 13 %) ja käsityöläisöljen (enintään 12 %) valmistuspaikkaan.

Luvanhaltijan on noudatettava alkoholin vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä liiketoiminnassaan ja henkilökunnan tulee tietää alkoholijuomien myyntiin liittyvät säännökset. Alkoholijuomien myynnissä ja markkinoinnissa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Toimea pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteis-

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

kunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti, jos siinä suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena taikka huumausaineilla, lääkevalmisteilla tai kemikaaleilla.

Alkoholin vähittäismyyntiä koskevien säännösten tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Säännöksillä muun muassa ehkäistään alaikäisten alkoholinkäyttöä ja liiallisesta alkoholinkäytöstä aiheutuvia haittoja. Myynnin valvonta vähentää myös järjestyshäiriöitä.

Ostoikäraja

Alle 18-vuotiaalle ei saa myydä juomia, jotka sisältävät alkoholia enemmän kuin 1,2 %. Valvira suosittelee, että myöskään tätä vähemmän alkoholia sisältäviä juomia ei myydä alle 18-vuotiaille.

Myyntihenkilökunnan on hyvä tutustua myyntipaikan alkoholijuomapakkauksiin, jotta myyntitilanteessa eri vahvuisten alkoholijuomien sekä alkoholittomien juomien tunnistaminen sujuisi helpommin.

Kaikilta alkoholijuomaa ostavilta nuoren näköisiltä asiakkailta on tarkastettava ikä. Koska osa nuorista näyttää paljon todellista ikäänsä vanhemmilta, on syytä tarkastaa ikä myös nuorelta, joka vaikuttaa kahdeksastoista vuotta vanhemmalta.

Nuorelta asiakkaalta on kysyttävä iän osoittavaa kuvallista asiakirjaa, vaikka hänet olisi aikaisemmin todettu täysi-ikäiseksi. Jos alaikäinen on ensimmäisellä ostokerralla todettu virheellisesti täysi-ikäiseksi, virhe ei korjaannu seuraavilla kerroilla, jos todistusta ei enää kysytä. Kun kaupassa tarkastetaan kaikilta nuorilta ikä alkoholin oston yhteydessä, muille asiakkaille välittyy viesti siitä, että ikärajaa valvotaan. Tämä osaltaan vähentää alaikäisten alkoholin ostoyrityksiä.

Iän tarkastaminen. Alkoholijuomia ostava asiakas on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä henkilökunnalle ja alkoholilain noudattamista valvontaa suorittaville viranomaisille. Iän tarkastamisessa hyväksyttäviä todistuksia ovat voimassa olevat viranomaisen myöntämä **henkilökortti, passi tai ajokortti**. Hyväksyttävä todistus on myös Trafín mobiiliajokortti.

Ulkomainen kuvallinen henkilökortti, passi tai ajokortti kelpaa todistukseksi, jos se ei vaikuta helposti väärennettävältä ja siitä käy ilmi henkilön ikä.

Iän todistamiseen kelpaa myös muu viranomaisen myöntämä luotettava kuvallinen asiakirja kuten muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja. Sen sijaan iän todistamiseen eivät kelpaa esimerkiksi Kela-kortti tai opiskelijakortti. Vähittäismyyntiluvan haltija voi itse määritellä mitkä muut viranomaisten myöntämät kuvalliset asiakirjat hyväksyy iän todistamiseen. Käytännöt eivät kuitenkaan saa olla syrjiviä.

Myyjän pitää tarkastaa, onko asiakas yli 18-vuotias, ja esittääkö todistuksessa oleva kuva asiakasta.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Jos nuorella asiakkaalla ei ole esittää iän osoittavaa asiakirjaa, hänelle ei saa myydä alkoholia. Selitykset, kuten ”Henkkarit unohtuivat kotiin, mutta nämä kaverini voivat todistaa, että olen täyttänyt 18”, eivät kelpaa.

Jos iän osoittava asiakirja on selvästi väärennetty, myyjän voi ottaa yhteyttä poliisiin ja ilmoittaa väärennetyistä asiakirjasta. Myyjällä ei ole kuitenkaan oikeutta takavarikoida todistusta eikä ottaa asiakasta kiinni.

Alaikäiselle alkoholijuomaa myynyt kassahenkilö voi joutua rikoskeudelliseen vastuuseen. Tästäkin syystä on suositeltavaa tarkastaa ikä kaikilta nuoren näköisiltä asiakailta, jotka ostavat alkoholijuomia. Päivittäistavarakauppa ry ja Alko ohjeistavat tarkastamaan iän kaikilta alkoholijuomien ostajilta, jotka vaikuttavat alle 30-vuotiailta.

Valvira suosittelee, että myyntipaikassa tiedotetaan asiakkaille ikäraja sekä sen valvonnasta. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi kassan yhteyteen ja juomaosastolle kiinnitettyjen kylttien avulla. Kylteissä kerrotaan alkoholijuomien myynnin ikäraja ja siitä, että alkoholijuomia ostavan asiakkaan on pyydettäessä esitettävä iän osoittava asiakirja.

Alkoholijuomien ostamisen ikärajiin liittyvät toimintamallit ja valvontakäytännöt pitää kuvata vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa.

Päihtynyt asiakas

Henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa myydä alkoholijuomia. Tällaisen henkilön tuntomerkkejä ovat muun muassa:

- henkilöllä on vaikeuksia kiinnittää katsetta tai henkilöllä on lasittunut katse
- henkilö käyttäytyy häiritsevästi, äänekkäästi ja hänellä on ylenpalttinen itsevarmuus
- henkilöllä on vaikeuksia käsittää asioita ja ymmärtää toisen sanomaa
- henkilön liikkeet ovat epävarmat ja kömpelöt, hänellä on vaikeuksia saada otetta esineistä tai huonekaluista
- henkilö kävelee huojuen eikä pysty kävelemään suoraan tai kaatuu ilman tukea
- henkilöllä on sammaltava puhe eikä puhe ole enää ymmärrettävää
- henkilö on sekava tai hänen on vaikea kontrolloida tunteitaan
- hänen refleksinsä ovat hitaat
- hän nuokkuu
- hän voi pahoin

Jos kassalle tulee alkoholijuomia ostava henkilö, joka vaikuttaa olevan päihtynyt, asiaan selvittämiseksi voi saada lisävarmuutta keskustelemalla hänen kanssaan.

Asiakkaan päihtymystilan arvioinnissa on syytä olla tarkkana. Esimerkiksi pelkästään asiakkaan tuoksuminen alkoholilta ei vielä riitä osoittamaan tätä selvästi päihtyneeksi. Päihtyneisyyden tunnusmerkkejä arvioidaan aina tilannekohtaisesti. Päihtymyksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että päihtymykseen viittaavat tunnusmerkit saattavat johtua sairaudesta tai vammasta. Tunnuksien soveltaminen ei saa johtaa syrjin-

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

tään sairauden tai vamman perusteella. Henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, tulee kuitenkin aina kieltäytyä myymästä alkoholi-juomia.

Valvira suosittelee, että myyntipaikassa tiedotetaan asiakkaille esimerkiksi kassan yhteyteen ja juomaosastolle kiinnitettyjen kylttien avulla, että henkilölle, joiden päihtymys on selvästi havaittavissa, ei myydä alkoholi-juomia.

Vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata toimintamallit ja valvontakäytännöt, joilla pyritään ehkäisemään ja estämään alkoholijuomien myymistä henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa.

Alkoholijuomien välittäminen

Alkoholijuomaa ei saa myydä, jos on perusteltu syy olettaa sen välittämistä alle 18-vuotiaalle tai henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa. Alkoholien välittämällä tarkoitetaan alkoholijuoman luovuttamista toiselle henkilölle. Alkoholijuoman välittäminen on kielletty palkkiota vastaan. Henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa ja alle 18-vuotiaalle välittäminen on kiellettyä myös ilman palkkiota.

Jos myyjällä on perusteltu syy olettaa, että asiakas välittää lainvastaisesti alkoholijuomia, myynnistä tulee kieltäytyä.

Alaikäiset ja henkilöt, joiden päihtymys on selvästi havaittavissa, saavat useimmin alkoholijuomia haltuunsa lähisukulaisten ja kavereiden avulla sekä pyytämällä myymälän edustalla täysi-ikäisiä henkilöitä noutamaan alkoholijuomia hakupalkkiota vastaan.

Alkoholijuomien ostajaa on perustellusti syytä epäillä alkoholijuomien välittämisestä, jos hänet esimerkiksi nähdään juttelevan nuorisojoukon kanssa myymälässä tai sen edustalla ja vastaanottavan heiltä rahaa. Ostotilanteessa epäilyksiä välittämisestä voi herättää juomien suuri määrä tai se, että sama henkilö käy ostamassa alkoholijuomia usein lyhyellä aikavälillä. Myös kolikoilla ja pikkuseteleillä maksaminen saattaa tukea oletusta alkoholien välittämisestä.

Välittäjä sopii alkoholijuomien ostamisesta, ottaa vastaan rahat ja luovuttaa juomat tavallisesti myyntipaikan edustalla tai sen välittömässä läheisyydessä. Tehokkaalla valvonnalla myyntipaikassa ja sen läheisyydessä voidaan tunnistaa välittäjinä toimivia henkilöitä.

Jos alkoholijuomien ostajan seurassa on nuoria tai henkilöitä, joiden päihtymys on selvästi havaittavissa, myyjän on arvioitava, aikooko ostaja luovuttaa juomia seuralaisille. Useamman nuoren henkilön seurueelta, joka ostaa alkoholijuomia, on syytä varmistaa kaikilta täysi-ikäisyyttä.

Välitysepäily voi vahvistua esimerkiksi, jos:

- nuori tai selvästi päihtynyt seuralainen keskustelee alkoholituotteista, valitsee ostettavia juomia tai antaa rahaa alkoholijuomien ostajalle

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

- asiakas ostaa suuren määrän erilaisia alkoholijuomia ja maksaa ne pienillä seteleillä ja kolikoilla tai ostokset jaetaan useammalle maksuvälineelle
 - asiakas tulee ostamaan samoja tuotteita, joita aikaisemmin kieltäydyttiin myymästä alaikäiselle tai selvästi päihtyneelle
 - alkoholijuomia ostava asiakas saapuu paikalle autolla, jonka kyydissä on päihtyneitä tai nuoria.
- Epävarmoissa tapauksissa keskustelu asiakkaan kanssa voi antaa tarvittavaa lisätietoa myyntipäätöksen tekemisessä.

Myyvälöiden välisellä yhteistyöllä sekä vartijoiden avulla alkoholin välitystä voidaan ehkäistä tehokkaammin. Myymälät voivat esimerkiksi jakaa toisilleen tietoja havaitusta välitystoiminnasta.

Kaupan ulkopuolella olevat valvontakamerat ja kaupan edustan valaisu voivat ehkäistä välittäjien toimintaa myymälän läheisyydessä.

Alkoholijuomien välittämiseen liittyvät asiat on huomioitava vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa lain vastaisen välittämisen ehkäisemiseksi.

Vähittäismyyntiaika

Vähittäismyyntipaikassa on sallittua myydä yli 2,8 % alkoholijuomia vain kello 9.00–21.00 välisenä aikana. Vähittäismyyntipaikan aukioloaika voi olla laajempi kuin alkoholijuomien myyntiaika. Myyntipaikan aukioloajasta riippumatta alkoholijuomien myynti saadaan aloittaa aikaisintaan kello 9 ja niiden myynti on lopetettava viimeistään kello 21.

Jos liike jatkaa aukioloa vielä kello 21:n jälkeen, voidaan mahdollisuus alkoholijuomien haltuunottoon estää kello 21 alkaen. Alkoholijuomien myynnistä on kieltäydyttävä, mikäli alkoholijuomien haltuunoton ei voida todeta varmasti tapahtuneen ennen klo 21:tä. Alkoholijuomat, jotka asiakas on saanut haltuunsa ennen kello 21:tä, voi maksaa kassaan kello 21 jälkeen.

Jos liike avataan aikaisemmin kuin kello 9 tai jos liikettä pidetään avoinna kello 21 jälkeen, alkoholin myyntiaikasäännösten noudattamista voidaan helpottaa ja varmistaa rakenteellisin ja teknisin keinoin. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa alkoholijuomaosastojen ja kylmäkaappien sulkeminen sekä alkoholijuomien peittäminen tai säilyttäminen varastotiloissa. Näillä toimenpiteillä sekä liikkeessä olevilla selkeillä myyntiaikatiedoilla viestitään asiakkaille tehokkaasti alkoholijuomien myyntiajasta.

Jos myymälä suljetaan ja sinne ei oteta uusia asiakkaita klo 21 jälkeen, voidaan myymälässä olevat asiakkaat palvella alkoholijuomien myynnin osalta loppuun saakka rikkomatta myyntiaikasäännöstä.

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää määrittellä esimerkiksi edellä mainittujen toimintatapojen mukaisesti, millä tavalla vähittäismyyntipaikassa varmistetaan myyntiaikojen noudattaminen. Alkoholijuomien myyntiaika voi myös olla suppeampi kuin lain mahdollistama kello 9.00-21.00. Asiakkailta ei näin ollen ole oikeutta vaatia alkoholijuomien myymistä myyntipaikan itsensä määrittelemien käytäntöjen vastaisesti.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Alkoholijuomien nauttiminen vähittäismyyntipaikassa

Alkoholin nauttiminen myyntipaikassa on kielletty. Luvanhaltijan ja henkilökunnan velvollisuus on valvoa, että alkoholijuomia ei nautita vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella tai tämän alueen välittömässä läheisyydessä.

Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jolla alkoholijuomia ei saa nauttia. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi sisä- tai ulkotiloissa olevat pöydät. Jos alkoholijuomien vähittäismyyntiluvanhaltija sallii alkoholijuomien nauttimisen esimerkiksi sisä- tai ulkotiloihinsa järjestämässään pöydissä tai ei puutu siihen, myyntiä voidaan pitää anniskelulupaa edellyttävänä anniskeluna. Alueen merkitsemisvelvoitteella ei kuitenkaan tarkoiteta sitä, että kaikki luvanhaltijan hallussa olevat ulkoalueet pitäisi rajata fyysisin elementein vaan merkitseminen tulee toteuttaa tarpeen mukaan käyttäen tapauskohtaista harkintaa.

Vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa on syytä ottaa huomioon alkoholijuomien nauttimiskieltoihin liittyvät asiat.

Verkkokauppa, alkoholijuomien toimittaminen tilaajalle ja itsepalvelukassat

Vähittäismyyntiluvan haltija ei saa toimittaa asiakkaalle alkoholijuomia lukuun ottamatta Alkoa. Vähittäismyyntiluvan haltija voi ottaa vastaan tilauksia ja maksuja verkkokaupassaan myös alkoholijuomista. Tilatut alkoholijuomat saa luovuttaa asiakkaalle vain vähittäismyyntipaikan sisätilassa alkoholijuomien myyntiaikojen puitteissa.

Vähittäismyynnissä ei ole lähtökohtaisesti kielletty käyttämästä itsepalveluun perustuvaa kassajärjestelmää. Käyttö edellyttää kuitenkin jokaisessa alkoholijuomien myyntitapahtumassa asiakkaan ostokelpoisuuden varmistamista ja alkoholijuomien luovuttamista henkilökohtaisessa asiakaspalvelutilanteessa sekä lupaviranomaisen hyväksyntää. Lupaviranomaiset noudattavat tapauskohtaista harkintaa määrätessään kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupaehjoja.

Aluehallintovirastojen tähänastisen lupakäytännön mukaan itsepalvelukassojen valvojana toimiva ei ole voinut tehokkaasti valvonnan vaarantumatta olla sidottuna muihin työtehtäviin.

Alkoholijuomien noutopisteiden ja itsepalvelukassojen vähittäismyyntitoiminnan järjestäminen sekä kassa- ja myyntijärjestelyjen toteuttaminen pitää kuvata vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa. Erityisesti on huomioitava ikäraja- ja päihtyneet asiakkaat, välittämisepäilyt sekä myyntiaikaa koskevat rajoitukset.

Myyntipaikan henkilökunta

Vähittäismyyntipaikassa on oltava läsnä 18 vuotta täyttänyt vastaava hoitaja tai luvanhaltijan määräämä henkilö vastaamassa alkoholijuomien vähittäismyynnin laillisuudesta. Luvanhaltijan on järjestettävä myynnin valvonta siten, että alkoholijuomien myynnistä vastaava 18 vuotta täyttänyt henkilö voi tehokkaasti valvoa myyntiä ja tarvittaessa puuttua siihen. Alaikäinen henkilö, joka on täyttänyt 16 vuotta, saa myydä alkoholi-

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

juomia vain vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn täysi-ikäisen henkilön välittömän valvonnan alaisena.

Vähittäismyyntipaikassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Luvanhaltija vastaa riittävän henkilökuntamäärän mitoittamisesta osana laatimaansa omavalvontasuunnitelmaa. Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla kuvaus luvanhaltijan määräämistä vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön tehtävistä sekä henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma.

Alkoholijuomien vähittäismyyntin valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

Alkoholijuomien hankkiminen

Myymälässä saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia, jotka luvanhaltija on hankkinut myymälän lupanumerolla alkoholijuomien valmistajalta tai tukkumyyjältä.

Luvanhaltija voi myös tuoda maahan alkoholijuomat omassa vähittäismyyntipaikassa tapahtuvaa myyntiä varten. Ennen maahantuonnin aloittamista luvanhaltijan on tehtävä ilmoitus Valviralle toimimisestaan alkoholijuomien maahantuojana (katso tarkemmin Valviran ohje ”Alkoholijuoman kaupallinen maahantuonti anniskelua tai vähittäismyyntiä varten”,).

Jos luvanhaltijalla on useita vähittäismyyntipaikkoja, kuhunkin on hankittava alkoholijuomat omalla lupanumerolla.

Alkoholijuomien sijoittaminen

Alkoholijuomat tulisi sijoittaa riittävän selkeästi erilleen virvoitusjuomista. Tämä helpottaa myynninvalvontaa ja korostaa alkoholin erityisluonnetta.

Alkoholijuomien erilleen sijoittelu palvelee myös asiakasta, koska vähittäismyyntissä on juomia, joita ostajan saattaa olla vaikea tunnistaa alkoholijuomiksi. Tuotteiden nimet, pakkaukset ja päällysmarkinnat sekä itse juoman väri voivat olla virvoitusjuomien kanssa siinä määrin samankaltaisia, että asiakkaalle erehtymisen vaara on todellinen.

Alkoholijuomat on sijoitettava erilleen lapsille ja nuorille suunnatuista tuotteista. Alkoholijuomapakkaukset vähittäismyyntipaikassa toimivat mainosten tavoin, eikä alkoholijuomien mainontaa saa kohdistaa lapsiin ja nuoriin.

Alkoholijuomat on syytä sijoittaa niin, että niitä pystytään helposti valvomaan ja siten ehkäisemään näpistyksiä ja välitystapauksia. Valvontaa voidaan tehostaa esimerkiksi valvontakameroilla ja lukittavilla kaapeilla.

Vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa on oltava kuvaus alkoholijuomien sijoittamisesta vähittäismyyntipaikassa, jos alkoholijuomia ei

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

sijoiteta yhtenäisesti vain alkoholijuomille tarkoitettuihin hyllyihin tai myymäläosastoon.

Alkoholijuomien hinnoittelu

Paljousalennukset ovat kiellettyjä. Paljousalennuksella tarkoitetaan esimerkiksi, että viisi siideriä saa neljän hinnalla tai samaa olutta myydään 12 pullon pakkauksessa halvemmalla kuin yksittäisinä olutpulloina.

Alkoholijuoman hinta yksittäin myytynä ei saa olla korkeampi kuin samanlaisen yksittäisen juoman hinta monipakkauksessa. Esimerkiksi jos olutta myydään 12 pullon monipakkauksessa hintaan 12 euroa, niin samanlaisen olutpullon hinta ei silloin yksittäin myytynä saa ylittää yhtä euroa.

Myyntipaikka ei saa kieltäytyä myymästä monipakkauksessa myytävänä olevia tuotteita yksittäin. Tämän vuoksi monipakkausten läheisyydessä olisi hyvä olla saatavana myös yksittäisiä pulloja/tölkkejä. Tällöin asiakkaan ei tarvitse repiä auki monipakkauksia ja myymälä pysyy siistimpänä.

Alkoholijuomien mainonta ja muu myynninedistäminen

Mietojen alkoholijuomien mainonta on lähtökohtaisesti sallittua. Kielletyksi se muodostuu, jos siinä esimerkiksi käytetään hyvän tavan vastaisia tai sopimattomia myynninedistämiskeinoja tai mainonta kohdistetaan alaikäisiin.

Eräissä luvanvaraisessa vähittäismyynnissä olevissa alkoholijuomissa käytetään väkevän alkoholijuoman tuotenimeä. Koska väkevien alkoholijuomien epäsuora markkinointi on kielletty, epäsuoran markkinoinnin kieltö koskee myös näitä tuotteita ja niitä saa ainoastaan pitää kaupan, mikäli lupaa ei ole myönnetty anniskelu- tai valmistuspaikan yhteyteen. Vakiokioskeihin kyseiset tuotteet voidaan merkitä, mutta erillinen tarjoushinnoista ilmoittelu on kielletty.

Itse myyntipaikassa näiden tuotteiden esillepanon tulee olla asiallista ja hillittyä. Juomien näkyvyydessä voidaan ottaa huomioon myös kokonaisvaikutelma kyseisen myyntipaikan myyntivolyymin ja muun valikoiman suhteen.

Alkoholilaki ei suoraan kiellä sellaisten mietojen alkoholijuomien markkinointia, joiden nimissä esiintyy väkevän alkoholijuoman lajinimi, kuten esimerkiksi gin, rommi tai vodka. Tällaisissa tapauksissa on kuitenkin huolehdittava, että kokonaisvaikutelman tai muun markkinointitoimen johdosta menettelystä ei muodostu tietyn väkevän alkoholijuomamerkin epäsuora markkinointia.

Mietojen alkoholijuomien mainonta on kiellettyä yleisillä paikoilla. Vähittäismyyntipaikan sisätiloissa voidaan kuitenkin mainostaa niitä tuotteita, joita siellä on myynnissä huomioiden kuitenkin edellä mainitut poikkeukset.

Myyntipaikan näyteikkunassa sekä tilan ulkopuolella sen välittömässä läheisyydessä voidaan myös kertoa tarjolla olevien mietojen alkoholijuomien saatavuudesta ja hinnoista. Vain perustellusta syystä, esimerkiksi paikan

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

sijaintiin tai hankalaan löydettävyyteen liittyvästä syystä mainos voidaan sijoittaa muualle kuin näköyhteyden päähän myyntipaikasta. Asiakkaan tulee voida mieltää alkoholimainoksen ja sen myyntipaikan yhteys, sekä näköyhteys että toiminnallinen yhteys. Esimerkiksi kauppakeskuksen yleinen valotaulu keskuksen ulkopuolella ei ole luvanhaltijan mainontaa.

Myyntipaikan ulkopuolella yleisellä paikalla näitä tuotetta ei saa tuoda esiin esimerkiksi erityisen suurikokoisella mainoksella tai muuten huomiota herättävällä tavalla. Tuotteen esilletuonti ei myöskään saa olla selkeästi mainonnallinen, toisin sanoen tuotteen laadun, maun tai muiden ominaisuuksien laajempi kuvaileminen ei ole sallittua.

Alkoholijuomien tarjoushintojen ilmoittaminen myyntipaikan ulkopuolella on kiellettyä, jos tarjous on voimassa alle kaksi kuukautta.

Alle kaksi kuukautta voimassa olevia alkoholijuomien hintoja ei saa asettaa näkymään myyntipaikasta ulospäin, eikä hinnoista saa ilmoittaa esimerkiksi televisiossa, radiossa, lehdissä tai nettisivuilla. Alkoholista koskeva hintailmoittelu on sallittua vain silloin, kun tarjous on yhtäjaksoisesti voimassa vähintään kahden kuukauden ajan.

Valvira suosittelee, että ilmoituksessa mainitaan hinnan voimassaoloaika. Jos alkoholijuoman hinta on tarkoitettu olemaan voimassa toistaiseksi, ilmoituksessa olisi hyvä mainita, mistä alkaen hinta on ollut voimassa. Alkoholijuoman hinnan voimassaoloaika pitää pystyä selvittämään, jos alkoholiviranomainen sitä pyytää. Hinnan voimassaoloajan ilmoittaminen markkinoinnissa parantaa valvonnan edellytyksiä. Tämä myös vähentää viranomaisten tarvetta selvittää hinnan voimassaoloaika luvanhaltijalta.

Alkoholijuomien mainonnan on oltava asiallista ja hillittyä. Mainonnalla ei saa houkutella erityisesti ns. heikkoja kuluttajaryhmiä kuten nuoria tai alkoholin suurkuluttajia. Alkoholijuoman väkevyyttä tai runsasta käyttöä ei saa kuvata myönteisesti, eikä saa antaa virheellistä kuvaa alkoholin ominaisuuksista tai vaikutuksista.

Vähittäismyyntipaikassa saa järjestää myyntiluvan mukaisten tuotteiden esittelytilaisuuksia, mutta ei niiden maistiaisista. Alkoholijuomia ei saa jakaa ilmaiseksi.

Alkoholijuomien hankkimista ei saa tehdä houkuttelevaksi kiinnittämällä kuluttajien huomio tuotteen kannalta epäolennaisiin lisäetuihin. Alkoholijuoman ostoihin liitetyiltä kylkiäisiltä edellytetään asiallista yhteyttä päätuotteeseen. Alkoholijuomaostoon liitetyn kylkiäisen tai yhdistetyn tarjouksen on liityttävä jollain tavalla alkoholijuoman nauttimiseen, säilyttämiseen tms. Kylkiäistä ei voida luvata sattumanvaraisena etuutena esim. ”tuotteen kylkiäisenä lasit sadalle ensimmäiselle ostajalle”. Kylkiäisellä ei saa palkita ostajaa siitä, että tämä lisää alkoholistojensa määrää. Oheistuotteita ei saa mainostaa ilmaisena tai muuten vastikkeettomana, koska sen saadaksesen joutuu maksamaan päätuotteesta.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden tai palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen, on kiellettyä. Kanta-asiakaskorttien ja etuohjelmien yhteydessä alkoholijuomien myyntiä ei saa edistää siten, että

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

alkoholijuomien ostaminen olisi sitä halvempaa mitä enemmän niitä tai muita kulutushyödykkeitä ostaa.

Mietojen alkoholijuomien mainonta, jossa käytetään kuluttajien osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun, on kiellettyä. Vähittäismyyntipaikassa ei siten voida järjestää pelejä, arpajaisia tai kilpailuja, jotka liittyvät alkoholijuomiin, tai joissa on palkintona alkoholijuomia.

Hyvityksen tarjoaminen sekä myös sen maksaminen on kielletty. Tästä seuraa, että Suomessa toimivan etuohjelman yhteydessä ei saa maksaa ostohyvitystä myöskään ulkomailla tehdyistä ostoista.

Mainostaja ei saa myöskään hyödyntää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa kuvallista tai sanallista sisältöä, eikä saattaa sisältöä jaettavaksi.

Valvira on laatinut ohjeen alkoholin markkinoinnista, jossa on esimerkkejä säännösten tulkinnasta. Markkinoinnin kokonaisvaikutelma on kuitenkin useimmiten ratkaisevaa arvioitaessa, milloin toimintaa on pidettävä lainvastaisena.

Alkoholivalmisteet

Alkoholivalmisteella tarkoitetaan alkoholipitoista ainetta, joka ei ole alkoholijuoma eikä väkiviina ja joka voi olla denaturoitu. Esimerkiksi etyylialkoholia sisältävät elintarvikkeet ja makeiset ovat alkoholivalmisteita. Alkoholilain mukaan alkoholivalmisteita ei saa myydä nauttimistarkoitukseen. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta elintarvikkeena tai ravintolisänä käytettävään alkoholivalmisteeseen, joka on valmistettu alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain mukaisesti. Kyseisten alkoholivalmisteiden myynti ja markkinointi on vapaata, mutta niiden valmistaja, maahantuoja ja myyjä eivät saa edistää tai esitellä niiden käyttöä päihtymiseen.

Lainkohdassa tarkoitettuja tuotteita ovat esimerkiksi yrttiutteet, soijakastikkeet sekä nestemäiset aromit. Koska kyseiset tuotteet voivat sisältää suuriakin alkoholipitoisuuksia, voivat luvanhaltijat kuitenkin omaaloitteisesti asettaa ikä- tai myyntirajoituksia, jos pitävät niiden käyttämistä päihtymistarkoitukseen mahdollisena.

Alkoholilain mukaan kiinteää alkoholivalmistetta, joka sisältää enemmän kuin 2,8 painoprosenttia alkoholia ja joka on tarkoitettu nautittavaksi sellaisenaan tai joka voidaan saada juotavaksi erottamalla siitä ainesosia tai lisäämällä siihen nestettä, koskevat alkoholijuomien vähittäismyyntin, aniskelun ja markkinoinnin säännökset. Valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään tällöin sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina.

Esimerkiksi alkoholipitoisia suklaamakeisia tai jäätelöitä, joissa on yli 2,8 painoprosenttia alkoholia saa myydä vain alkoholijuomien vähittäismyyntiluvalla. Jos kiinteässä alkoholivalmisteessa on enemmän kuin 5,5 painoprosenttia alkoholia, kyseisen tuotteen vähittäismyynti kuuluu Alkon yksinoikeuden piiriin.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Edellä mainittuja kiinteitä alkoholivalmisteita koskevat alkoholi-juomien mm. myyntiajat, myynti-ikärajat ja niitä pitää muutoinkin kohdella myyntitoiminnassa kuten alkoholijuomia. Tästä syystä ne olisi syytä sijoittaa erilleen lapsille ja nuorille suunnatuista vastaavista tuotteista sekä muista alkoholittomista tuotteista. Sijoittelun erillisyyttä voi korostaa esimerkiksi kyltein tai muin tuotteiden alkoholipitoisuudesta kertovin keinoin.

Mainittuja alkoholivalmisteita koskevat myös markkinointia koskevat säädökset. Niitä ei saa esimerkiksi myydä paljousalennuksella eikä niistä saa antaa ostohyvitystä.

Myyntin valvonnan helpottamiseksi alkoholivalmisteet ja niiden sijoittelu ja myynti on huomioitava vähittäismyyntipaikan omavalvontasuunnitelmassa.

Omavalvonta

Luvanhaltijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja siihen liittyvistä laissa säädetyistä velvoitteista sekä niiden käytännön toteuttamiseen liittyvistä riskeistä.

Luvanhaltijan on laadittava kirjallinen suunnitelma toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi (omavalvontasuunnitelma), noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Vähittäismyyntipaikoissa, joissa on voimassa oleva vähittäismyyntilupa, joka on myönnetty ennen uuden alkoholilain voimaan tuloa, uuden lain mukainen omavalvontasuunnitelma pitää olla tehtynä 31.12.2018 mennessä.

Omavalvontasuunnitelmassa tulee kuvata, mitkä ovat riskit alkoholilain 1 §:ssä tarkoitettujen haitallisten vaikutusten syntymiseen, miten lain noudattamista seurataan, miten kriittisten tilanteiden riskien hallinta toteutetaan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Omavalvontasuunnitelma saadaan tarvittaessa yhdistää elintarvikelain ja tupakkalain mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan ja se voidaan laatia myös sähköisesti.

Luvanhaltijan on myös esitettävä suunnitelma kriittisten tilanteiden ja viranomaisten esittämien huomioiden johdosta toteutettavista toimituksista, omavalvontasuunnitelman toimeenpanon vuosittaisesta arvioinnista sekä sen ajan tasalla pitämisestä. Jos omavalvontasuunnitelmaa muutetaan, muutoksen ajankohta on voitava jälkikäteen selvittää.

Omavalvontasuunnitelma ja toimipaikkaa koskeva alkoholilaisissa tarkoitettu lupa on pidettävä suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla.

Omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata, miten luvanhaltija ja omavalvontasuunnitelman toteuttamisesta vastaava henkilö seuraavat omavalvontasuunnitelman ja henkilökunnalle annettujen määräysten noudattamista.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Valvira ja aluehallintovirastot ovat laatineet omavalvontasuunnitelman tekemistä varten lomakkeen, jonka huolellisella täyttämällä ja päivittämällä luvanhaltija voi toteuttaa omavalvontasuunnitelmalle asetetut velvoitteet. Tämän lisäksi Päivittäistavarakauppa ry:llä on jäsenilleen laadittu sähköinen omavalvontasuunnitelmapohja.

Viranomaisvalvonta

Lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä aluehallintovirasto selvittää, täytyvätkö luvan saamisen edellytykset. Vähittäismyyntiluvan myöntämisen jälkeen viranomaiset valvovat toimintaa muun muassa myyntipaikkoihin tehtävillä valvontakäynneillä.

Aluehallintovirastoilla ja Valviralla on valvontaa varten oikeus päästä tarkastamaan myyntipaikan tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja sekä saada valvonnan kannalta tarpeelliset ilmoitukset, tiedot ja asiakirjat. Aluehallintovirastolla ja Valviralla on myös oikeus ottaa ja saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet. Luvanhaltijan on järjestettävä kirjanpito ja kassatoiminnot siten, että tiedot ovat tarvittaessa viranomaisten saatavissa.

Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Vähittäismyyntiluvan haltijan pitää vuosittain ilmoittaa aluehallintovirastolle alkoholijuomien ja elintarvikkeiden myyntinsä arvo. Myyntitiedot pitää ilmoittaa kalenterivuosittain 31.1. mennessä.

Seuraamukset rikkomuksista. Alkoholisäädösten rikkomusten perusteella vähittäismyyntiluvan haltijalle voidaan antaa seuraamusmaksu (300-1000 euroa) tai huomautus. Vähittäismyyntilupa voidaan korvauksetta peruuttaa joko määräajaksi tai pysyvästi vakavien tai toistuvien rikkomusten johdosta tai jos luvanhaltijan katsotaan menettäneen luvan saamisen edellytykset, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa.

Myös henkilökunta on vastuussa alkoholin myynnistä. Myyjälle, joka on myynyt alkoholijuomia alaikäiselle tai selvästi päihtyneelle, voidaan tuomita sakkoja. Vakavimmissa tapauksissa myös vankeusrangaistus on mahdollinen.

Jos vähittäismyyntipaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä vähittäismyyntipaikassa tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaminen alueella sitä edellyttää, poliisi voi kieltää vähittäismyyntin enintään meneillään olevan myyntiajan ajaksi. Kiellosta on ilmoitettava lupaviranomaiselle.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan hakeminen

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa on myyntipaikkakohtainen. Luvanhaltija saa myydä alkoholijuomia vain siinä tilassa, johon hänelle on myönnetty alkoholin vähittäismyyntilupa. Jos luvanhaltija haluaa myydä alkoholijuomia jossain toisessa paikassa, hänen on ensin haettava ja saatava vähittäismyyntilupa, joka oikeuttaa myymään alkoholijuomia tässä paikassa.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa on luvanhaltijakohtainen. Jos luvanhaltija luovuttaa myyntipaikan toiselle yrittäjälle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa, ei uusi yrittäjä saa myydä alkoholijuomia kyseessä olevassa liikepaikassa ennen kuin lupaviranomainen on hakemuksesta myöntänyt hänelle vähittäismyyntiluvan.

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa myönnetään toistaiseksi, jos lupanhakija ei itse hae määräaikaista lupaa tai lupaviranomainen katso perustelusta syystä, että lupa on myönnettävä enintään yhden vuoden ajaksi hakijan tai luvanvaraisen toiminnan edellytysten tai toiminnan vaikutusten seuraamiseksi.

Vähittäismyyntilupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei voi myydä, sillä toimimista ulkoistaa tai lupaa muulla tavalla siirtää.

Vähittäismyyntilupa oikeuttaa alkoholijuomien myyntiin vähittäisasiakkaille. Lisäksi alkoholijuomia voidaan myydä anniskelua varten anniskeluluvanhaltijalle.

Vähittäismyyntiluvan hakeminen. Ennen alkoholijuomien myynnin aloittamista on haettava ja saatava vähittäismyyntilupa siihen paikkaan, jossa myyntitoimintaa on tarkoitus harjoittaa.

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupaa haetaan siltä aluehallintovirastolta, jonka alueella vähittäismyyntipaikka sijaitsee.

Ennen kuin lupahakemusta voidaan ryhtyä käsittelemään aluehallintovirastossa, tulee hakijalla olla Y-tunnus (yritys- ja yhteisötunnus).

Perusteilla olevan osakeyhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen nimiin ei vähittäismyyntilupaa voida myöntää, koska nämä ovat oikeustoimikelpoisia vasta rekisteröinnin jälkeen.

Hakulomake löytyy osoitteesta www.avi.fi/web/avi/lomakkeet.

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää yksityiselle henkilölle, yhtiölle tai yhteisölle, jolla harkitaan olevan tähän toimintaan tarvittavat taloudelliset edellytykset ja vaadittava luotettavuus. Luvansaannin esteitä voivat olla muun muassa hakijaa koskeva konkurssi tai selvitystila, maksuvelvoitteiden laiminlyönti tai henkilökohtainen soveltumattomuus kuten päihteiden väärinkäyttö tai rikoksiin syyllistyminen. Hakijan edellytykset ja vaadittava luotettavuus selvitetään poliisilta ja tarvittaessa muilta viranomaisilta pyydettävien lausunnoin lupaviranomaisen toimesta.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan saaminen edellyttää alkoholijuomien myyntiin liittyvän omavalvontasuunnitelman laatimista.

Vähittäismyyntilupaa myönnettäessä arvioidaan tapauskohtaisesti myyntijärjestelyjen soveltuvuus alkoholijuomien myyntiin. Lupaviranomainen saa asettaa kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia määräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua. Yleisimmin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia määräyksiä on annettu itsepalveluun perustuvien kassajärjestelmien käyttöönoton yhteydessä.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia määräyksiä ei ole tarkoitus antaa aikaisempia käytäntöjä laajemmin uuden alkoholilain vuoksi.

Valtioneuvoston asetuksessa alkoholilain toimeenpanosta [\(151/2018\)](#) on määritelty alkoholijuomien vähittäismyyntilupahakemuksen tarkempi sisältö.

Elintarvikemyymälän vähittäismyyntiluvan edellytykset

Elintarvikemyymälään vähittäismyyntilupa voidaan myöntää enintään 5,5 % alkoholijuomien myymiseen rakennuksen sisätilassa muutoin kuin tilapäisesti elintarvikkeita myyvälle hakijalle. Lupaa ei voida myöntää tilapäiseen myyntiin, ulkotiloihin tai yksinomaan alkoholijuomia myyviin myymälöihin.

Vähittäismyyntipaikassa on oltava myytävänä monipuolinen valikoima päivittäin tarvittavia elintarvikkeita. Alkoholijuomien myynti ei saa olla selvästi muiden elintarvikkeiden myyntiä suurempaa. Säännöksen tarkoituksena on, että alkoholijuomien myynti on osa, mutta ei pääasiallinen osa, päivittäistavarakaupan asiakaspalvelua. Eri tuotteiden myynnin osuuksia ei voida tarkkaan arvioida lupaa haettaessa, mutta elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan painotukset ovat jo siinä vaiheessa havaittavissa. Jos myymälässä tarjottaisiin asiakkaiden ostettavaksi pääosin vain alkoholijuomia, on vääjäämätöntä, että niiden myynnin osuus nousisi selvästi muiden elintarvikkeiden myyntiä suuremmaksi.

Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää myös elintarvikemyyntiä vakituista tai kausiasutusta palvelevalla säännöllisellä reitillä kulkevassa myymäläautossa tai -veneessä harjoittavalle hakijalle kulkuneuvon sisätilaan. Vähittäismyyntilupaa ei saa myöntää esimerkiksi myymäläautoon, joka kiertäisi tai poikkeaisi yleisötapahtumissa tai joka kuljettaisi alkoholijuomia asiakkaiden tilausten mukaisesti määräytyvillä reiteillä tai pysähtymispaikoilla.

Muun vähittäismyyntiluvan edellytykset

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää anniskeluluvan yhteyteen anniskelussa olevien enintään 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntiin anniskelupaikan sisätilaan. Määräaikaisen anniskeluluvan tai tilaisuuksiin tai tapahtumiin hyväksytyn anniskelualueen yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan kuitenkin myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille. Vähittäismyyntilupaa ei siis voida myöntää esimerkiksi musiikkifestivaalin anniskelupaikkaan. Poikkeuksena kuitenkin ovat esimerkiksi olut- tai viinimessut, joissa useat alkoholijuomien tuottajat esittelevät tuotteitaan kuluttajille.

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen. Tällöin luvanhaltija saa myydä valmistuspaikan yhteydessä sekä itse valmistamiaan että muita enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältäviä alkoholijuomia sisätiloissa.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Korkeintaan 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää myös Alkolle, jos myyntipaikan sijainnista ei aiheudu kohtuutonta haittaa asuinympäristölle.

Tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen sisätiloihin. Tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee myös muita enintään 5,5 % alkoholijuomia.

Tilaviinillä tarkoitetaan oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa valmistuspaikassa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 100 000 litraa ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistuspaikoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa.

Käsityöläisluella tarkoitetaan oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla sahtia.

Hakemusten käsittelyajat ja -maksut

Hakemusten käsittelyyn aluehallintovirastossa tulisi varata aikaa vähintään kuukausi. Esimerkiksi hakijan luotettavuuden selvittäminen saattaa joissakin tapauksissa kestää pidemmän ajan. Puutteellinen hakemus hidastaa sen käsittelyä.

Hakemus on syytä panna vireille riittävän ajoissa ennen myyntipaikan avaamista, sillä myynti ilman lupaa tai edellisen yrittäjän luvalla on lainvastainen. Jos aluehallintovirasto katsoo, että se ei ole saanut hakemuksen ja sen liitteiden perusteella riittävää selvitystä myyntipaikan hyväksymistä varten, myyntipaikassa voidaan suorittaa katselmus, jossa on läsnä myös myyntiluvan hakija tai tämän edustaja. Myynti voidaan aloittaa vasta sitten, kun aluehallintovirasto on myöntänyt luvan ja hyväksynyt myyntijärjestelyt.

Lupapäätös lähetetään hakijalle postitse. Lupa voidaan niin haluttaessa myös noutaa aluehallintovirastosta.

Lupa- ja valvontamaksut. Lupaviranomainen perii maksun lupahakemuksien käsittelemisestä sekä lakisääteisen vuotuisen valvontamaksun. Vähittäismyyntiluvan vuosittainen valvontamaksu on 200 euroa, jota ei kuitenkaan tarvitse maksaa ensimmäiseltä kalenterivuodelta.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Maksuilla katetaan viranomaistyön kustannukset. Maksut ovat ulosotto-kelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä. Lupakäsittelymaksuista säädetään tarkemmin asetuksessa aluehallintovirastojen maksuista ([152/2018](#)).

Muutoksista ilmoittaminen

Vähittäismyyntipaikassa tapahtuvat muutokset. Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

Muutokset yhtiön omistus- ja hallintasuhteissa. Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, luvanhaltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä.

Kun aluehallintovirasto on selvittänyt esimerkiksi uusien osakkaiden tai hallituksen jäsenten luotettavuuden ja edellytykset alkoholijuomien myyntiin, asiasta ilmoitetaan yhtiölle. Ilmoituksen käsittelyn aikana myyntitoimintaa saa jatkaa normaalisti.

Jos luvanhaltija luovuttaa liiketoiminnan toiselle yhtiölle tai yksityiselle liikkeenharjoittajalle tai toimijan y-tunnus muuttuu, on liiketoiminnan jatkajan haettava uusi vähittäismyyntilupa. Uusi yrittäjä ei saa myydä alkoholijuomia ennen kuin hänelle on myönnetty liikkeeseen uusi lupa.

Nimenmuutokset. Mikäli luvanhaltijan nimi tai osoite taikka liikepaikan nimi muuttuu, tästä on ilmoitettava aluehallintovirastolle.

Toiminnan lopettaminen

Alkoholijuomien myynnin lopettamisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus aluehallintovirastolle kahden viikon kuluessa myynnin lopettamisesta. Jos vähittäismyyntiluvan haltija asetetaan konkurssiin, konkurssipesä voi halutessaan jatkaa alkoholijuomien myyntiä korkeintaan yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta ilmoittamalla tästä aluehallintovirastolle.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvanhaltija saa toiminnan loppuessa tai siirtyessä toiselle myydä alkoholijuomavarastonsa ilman tukkumyyntilupaa toiselle luvanhaltijalle. Luovutushinta on ostajan ja myyjän sovittavissa. Myyjän on ilmoitettava myynnistä aluehallintovirastolle 30 päivän kuluessa hallinnan siirtymisestä. Alkoholijuomavarasto voidaan myös siirtää toiseen myyntipaikkaan tai palauttaa tukkumyyjälle. Luvanhaltijan tulee myös toimittaa aluehallintovirastolle vuosi-ilmoitus lopetuspäivään mennessä suoritetuista myynneistä. Alkoholijuomavaraston luovutuksesta uudelle omistajalle tai toiseen myyntipaikkaan on laadittava asiakirja, josta käy ilmi, kuinka paljon mitäkin alkoholijuomaa siirretään. Asiakirja on toimitettava aluehallintovirastolle.

Dnro V/18364/2018

16.5.2018

Lisätiedot Lisätietoja antaa ylitarkastaja Juuso Nieminen, sähköpostiosoite: alkoholi@valvira.fi.

Johtaja *Jussi Holmalahti*
Jussi Holmalahti

Ylitarkastaja *Juuso Nieminen*
Juuso Nieminen

Jakelu Aluehallintovirastot
Päivittäistavara kauppa ry
Sosiaali- ja terveysministeriö

Säädökset Alkoholilaki 1102/2017
Valtioneuvoston asetus alkoholilain täytäntöönpanosta 151/2018
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta 158/2018
Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista 997/2017,
muutettu 152/2018

Muut ohjeet Alkoholi juomien anniskelu (Valviran ohje 20/2018)
Ohje alkoholin markkinoinnista (Valviran ohje 6/2018)